

Maarif teşkilâtına dair kanun

(Resmî Ceride ile neşir ve ilâm : 3/IV/1926 - Sayı : 338)

No.
789

BİRİNCİ MADDE — Türk dili ve buna müteallik bilcümle ilmî meseleler ile iştigal etmek üzere Maarif vekâletinde bir dil heyeti teşkil edilmiştir. Heyet azalarının ne suretle tayin edilecekleri ve vazifelerinin hududu İcra Vekilleri Heyetince yapılacak bir talimatname ile gösterilir.

İKİNCİ MADDE — Münhasıran talim ve terbiye işleriyle iştigal etmek üzere Maarif vekâletinde bir talim ve terbiye dairesi ihdas olunmuştur. Bu daire bir reisin idaresi altındadır. Dairenin şubelerile teşkilâtını idare etmek üzere reisten başka azamî on mütahassıs bulunacaktır. Daireye lüzumu kadar memur tayin olunur. Daire reisi, vekâletin; azalar, daire reisinin teklifi ve vekâletin inhasile İcra Vekilleri Heyetince tayin olunur. Dairenin teşkilâtı ve vazifesinin hududu İcra Vekilleri Heyetince yapılacak bir talimatname ile tesbit ve tayin edilir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Maarif vekâleti veya diğer bir vekâlet tarafından açılmış veya lüzumuna göre açılacak mekteplerle bilûmum hususî mekteplerin derecelerinin tayini Maarif vekâletine aittir. Diğer vekâletlere merbut orta tedrisat derecesindeki mekteplerin programları alâka dar vekâletle Maarif vekâleti tarafından müştereken yapılır. Yüksek tedrisat mekteplerinin programları - Maarif vekâletinin mütaleası alınmak şartile - ait olduğu vekâlet tarafından tanzim ve Maarif vekâletince tescil olunur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Türkiyede hiç bir mektep Maarif vekâletinin ruhsat ve muvafakati olmaksızın açılmaz. Vekâletler muayyen tahsil dereceleri haricinde kendi memur ve mensupları için muvakkat kurs ve talingâhlar açabilirler.

BEŞİNCİ MADDE — İlk mektepleri:

- 1 - Şehir ve kasaba gündüz,
- 2 - Şehir ve kasaba yatı,
- 3 - Köy gündüz,
- 4 - Köy yatı mektepleridir.

Gündüz ilk mektepleri vilâyetlerin idareî hususiye varidatı ile açılır.

Şehir ve kasaba yatı mekteplerini muhtaç kimsesiz çocuklara mahsus olmak üzere Maarif vekâleti açar. Bu nevi mektepler aranılan şartları haiz olmak üzere vekâletin müsaadesile mahallî idareler ve belediyeler tarafından dahi açılabilir.

Köy yatı mektepleri, mektebi olmayan köylerin çocuklarına mahsustur. Bu mektepler gerek umumî ve gerek hususî bütçelerle idare olunabilir.

Bilûmum köy mektepleri idare ve talim heyetleri, çocukları köy hayatından ayırmayacak bir talim ve terbiye usulünü tatbik ile mükelleftir.

Köy mekteplerinin tahsil müddeti en az üç senedir.

ALTINCI MADDE — İlk tedrisat mektepleri Maarif vekâletinin müsaadesile açılır. Bunların programlarıle tedris tarzlarının tayini ve murakabesi Maarif vekâletine aittir. İlk tahsil çağındaki çocuklar meslek mekteplerine giremezler. İlk tahsil çağını geçirmiş ve hiç tahsil görmemiş çocukları kabul eden müesseseler bunlara ilk tahsili de vermeğe mecburdur.

YEDİNCİ MADDE — Orta tedarisat mektepleri:

- 1 - Liseler,
- 2 - Orta mektepler,
- 3 - İlk muallim mektepleri,
- 4 - Köy muallim mektepleridir.

Bu mekteplerden başka yüksek ve orta muallim mektepleri vardır:

Yüksek muallim mektebi lise muallimlerini, orta muallim mektebi orta mekteplerle ilk ve köy muallim mekteplerinin muallimlerini ve ilk tedarisat müfettişleriyle tatbikat müdürlerini yetiştirir.

SEKİZİNCİ MADDE — İlk, orta ve yüksek muallim mektepleri mezunları vekâletin göstereceği yerlerde sekiz sene hizmet etmeğe mecburdurlar. Bu müddet zarfında kendi isteğe ile meslekten ayrılan muallim mektebi mezunlarının, tahsilde buldukları müddete ait mektep masraflarından hisselerine düşen miktarı, yüzde elli fazlasile ve aslının faizile birlikte, kendilerinden veya kefillerinden tahsili emval kanununa tevfikân tahsil edilir. Bu gibi muallim mektebi mezunları borçlarını ödemedikçe Devlet dairelerinden hiç birinde kullanılamazlar. Mecburî hizmetten kaçan muallimleri badelihtar istihdam eden malî ve iktisadî müesseselerle ticarethaneler, bu tazminatı üzerlerine almış sayılırlar. Muallim mektepleri talebesinden tahsili isteğe ile bırakanlarla muallim mekteplerinden şimdiye kadar çıkmış olanlar ve ecnebi memleketlerde Devlet parasile tahsil edenler aynı ahkâma tâbidirler.

DOKUZUNCU MADDE — İlk tedarisat muallimlerinin maaşları en az on beş liradır. İlk tedarisat muallim muavinlerinin maaşları en az sekiz liradır.

Orta tedarisat sabit muallimleri staj müddetinde iki bin kuruş maaş alırlar. Muallim unvanını kazandıkları tarihten itibaren maaşları iki bin beş yüz kuruşa iblâğ edilir. Orta tedarisat mevkut muallimlerinin maaşı bin beş yüz kuruştan başlar. Staj müddetinin nihayetinde bin yedi yüz kuruşa çıkarılır.

Gerek orta ve gerek ilk tedarisat sabit muallimlerinin maaşlarına her üç senede yüzde on beş ve mevkut muallimlerin maaşlarına yüzde on nisbetinde zam icra edilir.

ONUNCU MADDE — Devlet hizmetlerinden birinde müstahdem bulunan bir zata, görülecek ihtiyaca binaen, bir muallimlik verildiği takdirde, o derse ait muallimlik mebdde maaşı ile tahsisatı nisbetinde ücret verilir.

ON BİRİNCİ MADDE — İlk tedarisat muallim ve muavinlerine ayrıca ayda bin kuruştan çok, beş yüz kuruştan az olmamak üzere ev kirası verilir.

ON İKİNCİ MADDE — Maarif hizmetinde asıl olan muallimlikdir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — İlk mektepler müdür ve başmuallimlerine, kıdemlerine göre alacakları muallimlik maaşından başka, idarî hizmetlerine mukabil olmak üzere ücret olarak, ilk tedarisat meclislerinin kararile, ayda on liradan yirmi liraya kadar tahsisat verilir.

İlk tedarisat müfettişleri kıdemlerine göre alacakları maaştan, başka ücret olarak, vilâyet maarif idarelerinin takdiri ve vekâletin tasdiki ile, on beş liradan otuz liraya kadar tahsisat alırlar.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Orta mektep müdürleri kıdemlerine göre kanunen alacakları maaştan başka idarî vazifelerine mukabil, ayda yirmi liradan otuz liraya kadar ücret alırlar.

Lise ve muallim mektepleri müdürleri kıdemlerine göre kanunen alacakları maaştan başka, idarî hizmetlerine mukabil, otuz liradan altmış liraya kadar ücret alırlar.

ON BEŞİNCİ MADDE — Vazifesinde müsbet mesaisi, ehliyet ve iktidarı mahallinin en büyük maarif makamı tarafından esbabı mucibeye müsteniden beyan edilerek kendilerine takdirname verilmesi teklif olunan muallimlere, müdürler encümeninin inhasile, vekâlet tarafından takdirname verilir. İki senelik hizmeti filiyeye zarfında üç takdirname alan muallimin müddetine bir sene zammedilir.

İki sene zarfında bu suretle üç defa tevbih cezasına uğrayan muallimlerin kıdemleri bir sene tenzil olunur.

ON ALTINCI MADDE — Maarif meslekinin her hangi şubesinde vazife ifa eden muallimlerle mebus ve asker olanların müddeti hizmetleri kıdemlerine zammolunur. Ancak mazereti makbuleye müstenit olmaksızın muallimlikten çekilen ve bilâhare muallimliğe gelmek isteyen kimselerin eski kıdemleri nazarı itibare alınmaz.

ON YEDİNCİ MADDE — Uzakhklarına veya sıhhî ve idarî esbaptan dolayı hususî vaziyetleri haiz olmalarına binaen İcra Vekilleri Heyetince tayin ve tefrik ve dereceleri tesbit olunan mahallere bu mahaller haricinden gönderilen muallimlere, sülûsten misle kadar maaş zam ve ana göre tahsisatı fevkalâde ita ve iki senei kâmileye mukabil bir seneye kadar zammolunur. Bu gibi mahallere gönderilen muallimler üç senei kâmile nihayetinde başkamahalle tahvillerini bihakkın talep edebilirler. Müracaatları ertesi tedris senesi iptidasına kadar terviç olunmayan muallimlerin istifaları mücaz olup kendilerine memuriyeti sabıkalarına muadil memuriyet verileinceye kadar tam maaş ve tahsisat ita kılınır.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Maarif vekâletinin meslekî hizmetleriyle mektep müdürlüklerine munhasıran müderris ve muallimler tayin olunur.

✓ **ON DOKUZUNCU MADDE** — Bu kanunun neşrinden sonra ilk muallim mektepleriyle köy muallim mekteplerinden mezun olanlara elbise ve teçhizat bedeli olarak bir defaya mahsus olmak üzere seksener lira verilir.

YİRMİNCİ MADDE — Türkiye maarif teşkilâtı itibarile mıntakalara ayrılmıştır. Bir veya bir kaç vilâyetten teşekkül eden her mıntakada bir maarif emini bulunur. Her vilâyette ayrıca bir maarifmüdürü veya memuru dahi vardır.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Maarif emini, ilk mektep muallim ve muallim muavinleriyle müdür ve başmuallimlerini, ilk tedrisat müfettişlerini, eminlik maiyetindeki kalem heyetini, maarif mıntakası dahilindeki vilâyetlerin maarif kalemi başkâtip ve kâtiplerini ve vekâletçe tayin ve vekâlet emrine alınmaları kendilerine bırakılacak diğer maarif müntesiplerini kanun ve talimatnameler dairesinde tayin ve vekâlet emrine alır. İhtar, tektir ve katı maaş gibi cezalar da verir. Maarif eminleri vilâyet bütçelerindeki maarif tahsisatı hakkında meclisi umumîlere arz edilmek üzere vilâyetlere teklifatta bulunurlar. Maarif eminleri, mıntakası dahilindeki orta tedrisat mekteplerini de murakabe ederler.

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Maarif vekâleti muallimleri - maaş ve sınıflarına hâlel gelmemek üzere - lüzum gördüğü yere tahvil eder. Bilâmazeret kabul etmeyenler müstafi addolunur.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Maarif hizmetine dahil olan muallimlerin maaşlarından yirmi yaşına kadar aidatı tekaüdiye tevkif edilmez.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Türkiyede yapılacak resmî mektep binaları, kütüphaneler ve müzeler ancak Maarif vekâletinin hazırladığı projeler dairesinde yapılır.

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Diğer kanunların bu kanuna uymayan ahkâmı muallimler hakkında meri olamaz.

YİRMİ ALTINCI MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Bu kanunun ahkâmını icraya Dahiliye, Maliye ve Maarif vekilleri memurdurlar.

22 mart 1926

<i>Cumhuriyet Riyasetine tebliği</i>	:	24 - III - 1926 tarih ve 1/838 No. lı tezkere ile
<i>Berayi neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliğ edildiğini müsil Cumhuriyet Riyasetinden mevru tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	25 - III - 1926 ve 4/300
<i>Müzakerati ihtiva eden zabıt ceridelerinin cilt ve sayfası</i>	:	Cilt Sayfa 22 41 23 235:236,303:324,327,333,334:336,339, 349,353:355
<i>İşbu kanununun alâkadar olduğu diğer kanunların numaraları</i>	:	832,1409